

Politik Bilim

Nerede kalmıştık?

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Öyle konular vardır ki, başlıktaki soru ortaya atılıp, büyük bir rahatlıkla kalınan yerden tartışma sürdürülebilir. Bunlar, genellikle, henüz bir sonuca bağlanamamış konulardır. İyi niyetli pek çok çabaya karşın, bugüne dek, ülke ölçeğinde kurumsal, kalıcı bir çözüme kavuşturulamamış olan ‘üniversite-sanayi işbirliği’ de ülkemiz açısından böyle bir konudur. 1996’da uygulamaya konan **Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri Programı (ÜSAMP)** ve 2001’de yürürlüğe giren **Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu** da iyi niyetli çabaların ürünüdür. Ne var ki ÜSAMP, başarılı bir iki örnek ortaya konduktan sonra yürürlükten kalktı. Söz konusu kanuna göre üniversitelerin yanı başında kurulan bölgelerin sayısıysa 37’yi buldu; ama bu bölgeler işbirliği meselesine ne ölçüde çözüm getirdi, şu anda, en azından ciddi bir değerlendirmeye gereksinim var...

Yılsonuna doğru, tam da bu ‘nerede kalmıştık’ misâli, yine bu konunun ağırlık kazandığı ama bu kez, Ulusal İnovasyon Girişimi’nin bir kısım üyeleri arasında internette cereyan eden bir tartışmaya ‘kulak misafiri’ oldum. Bilişim, yenilikçilik ve teknoloji dünyamızın tanınmış isimlerinden Ali Akurgal’ın bu tartışmada dile getirdiği görüşlerini, konuyla ilgili daha geniş bir çevrenin de bilmesinde yarar var. Kendisinin de izniyle aktarıyorum. Akurgal der ki:

*“Üniversite ile sanayi arasında işbirliğini gerçekleştirmek, bundan sonuç almak, kanımca, ancak, bu ikili arasında yer alan ve üniversitelerin temel yetkinliklerini kullanarak sanayi için teknoloji üreten, **aracı / dönüştürücü firmaların** ortaya çıkması ile mümkündür.*

“Âkil insanlarımız yıllarca, sanayii üniversitelerin yanı başına, örneğin teknoloji geliştirme bölgelerine çekince, bu ‘oluverecek’, üniversitenin geliştirdiği ya da edindiği temel yetkinlikler fabrikalarda kullanılacak teknolojiye dönüşüverecek sandılar; olmadı...

“Beri yanda, sanayi de, o dönüştürme işini üniversitenin yapacağını sandı. Hattâ bir adım daha ileri giderek, ürün tasarımını da üniversiteye yaptırmaya kalktı. Bestekâra piyano akort ettirmek ne kadar doğruysa bu da o kadar doğru. Eğer, bir üniversite hocası gerçekten iyi ürün tasarlayabildiğini söylüyorsa, yeri bence, üniversite değil. Bir üniversiteden hiçbir koşulda, bir ürünün ‘üretim modeli’ çıkmamalıdır. Bu, üniversite için niteliksiz bir iştir. Üniversiteden fikrî mülkiyet çıkmalıdır. Bu fikrî mülkiyet bu alanın uzmanı bir kuruluşun elinde patente dönüşmeli; o patent bir sermaye şirketi tarafından alınmalı ve sözünü ettiğim dönüştürücü firmanın elinde ürün prototipine, ardından üretim modeline dönüşmelidir.

*“Bu dönüştürme işi, ülkemizde neredeyse sahipsizdir. Sahipsizlik, üniversiteden sanayie teknoloji akışını engelliyor. Bugün ülkemizde, teknoloji akışında üniversitenin rolü yok denecek kadar azdır. Bir hamle yaparsak, önce bu rolü anlamalı ve tanımlamalıyız. Ancak bu rol anlaşılıp tanımlanunca, sanayimiz (ucuz olsun diye) modası geçmiş teknoloji yerine, ülkeyi bölgesinde lider konumuna getirecek teknolojiye yatırım yapacaktır. Tabii, böyle bir teknolojiyi hiçbir yabancı Türkiye’ye satıp kendi ayağına ateş etmeyeceği için, bu teknolojiyi bir kısım **dönüştürücü firmalar**, üniversitelerdeki yetkinlikleri kullanarak geliştireceklerdir. İşte o zaman üniversite-sanayi işbirliği yerine oturacaktır.*

“Oysa sanayimiz, mevcut meselelerinin çözümünü üniversitenin yaptığı çalışmalarda aramamaktadır. Ama üniversite de sanayie bir çözüm sunmak istemiyor. İsteseydi, Vizyon 2023 orada, açın bakın, ta 2002 yılında yazmışız: OLED ekran gelecek; LCD de, plazma da tarihe karışacak; bu da 2010’da olacak diye. Yol haritasını ve bu teknolojik faaliyet alanında

hangi temel yetkinliklerin gerekli olacağını da belirlemişiz. Hangi üniversite bu alanda tez yaptırdı da o sâyede bugün, LED TV üretiminde kullanılan paneller yurtdışından alınmak yerine yerli teknoloji kullanıldı?”

Akurgal'ın söyledikleri burada bitmiyor; devamını gelecek hafta özetlemeye çalışacağım.

CBT. 15 Ocak 2010